

західноєвропейської літератури (з 1897 р.), історії мистецтв (з 1910 р.), історії церкви (з 1910 р.), російської історії (з 1912 р.), фінансів (з 1913 р.) [6, с. 111].

Отже, у другій половині XIX – на початку XX століття виникла гостра необхідність в організаційно-методичній діяльності Новоросійського університету щодо відбору кандидатів на вакантні кафедри факультетів.

Список використаних джерел:

1. Заседание 9 февраля 1884 года // Журналы заседаний Совета Императорского Новороссийского университета за 1884 год. – Одесса, 1885. – С. 29–58.
2. О пересмотре системы профессорского гонорара // ДАОО, ф. 45, оп. 11, спр. 4. – 36 арк.
3. Дело с донесениями о состоянии кафедр // ДАОО, ф. 45, оп. 11, спр. 13. – 119 арк.
4. Отчет о состоянии и деятельности Императорского Новороссийского университета за 1912 год. – Одесса : Тип. «Техник», 1913. – 208 с.
5. О вознаграждении приват-доцентов // ДАОО, ф. 45, оп. 11, спр. 19. – 84 арк.
6. Отчет о состоянии и деятельности Императорского Новороссийского университета за 1914 г. Составил по поручению Совета Императорского Новороссийского университета проф. И. Ю. Тимченко. – Одесса : Тип. «Техник», 1915. – 402 с.

Турчин І.М.

здобувач,

Львівський національний університет імені Івана Франка;

викладач,

Львівський національний аграрний університет

ВИСВІТЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ІДЕЙ У СПАДЩИНІ ПАУЛО ФРЕЙРЕ

Відомий бразильський освітянин Пауло Фрейре зробив вагомий внесок у розвиток світової педагогічної думки. Сьогодні відбуваються зміни в освіті, тому ідеї відомого педагога є надзвичайно важливими для вдалого здійснення реформ. Фрейре написав низку книг, статей, доповідей тощо, що є надбанням для науковців, педагогів, філософів та політиків з різних країн. Критична педагогіка, критичний конструктивізм, програма поширення письменності, ідеї пригноблення, свободи, етики та демократії висвітлені у творчості видатного педагога, філософа та громадського діяча.

Дослідники мають змогу зрозуміти погляди бразильського вченого «з перших вуст» завдяки нашому перекладу відеозапису Пауло Фрейре про критичний спосіб мислення, мову та владу тощо, який може допомогти вивчити ідеї відомого освітянина та визначити власний шлях у сучасній освітній практиці.

Відеозапис «Розмова з Пауло Фрейре» [2]:

Якщо Ви запитаете мене, Пауло, що таке жити в світі, у якому увага концентрується на Вас? Я б сказав Вам, що я – допитливе створіння і я був допитливим створінням. Проте, у певний момент я зрозумів, щоб бути допитливим та розуміти інших, потрібно створити в собі певну чесноту, без якої, як на мене, важко зрозуміти інших. Це – чеснота толерантності.

Через практику толерантності я розкрив велику можливість виконувати речі та вивчати різні речі з різними людьми. Бути толерантним не означає бути наївним. Навпаки, обов'язок бути толерантним – це етичний обов'язок, історичний обов'язок, політичний обов'язок, але він не передбачає втрату своєї індивідуальності.

Про критичний спосіб мислення:

Великою честю є розуміти, що ти спеціаліст в поширенні письменності, навіть, якщо це стосується мене. Я повинен сказати, що це не тому, що я в основному був зайнятим критичним розумінням освіти, коли почав працювати 45 років тому. Звичайно, розглядаючи освіту в загальному, я також мав думати про поширення письменності, яке є фундаментальною частиною освіти в цілому.

Тим не менше, я отримав значний досвід у ліквідації неписьменності серед дорослих. Наприклад, у Бразилії чи за її межами. Чим більше я думав про те, що зробив та що запропонував, тим більше я розглядав себе як мислителя чи епістемолога, який пропонує критичний спосіб мислення та критичний спосіб пізнання вчителям для того, щоб вони працювали зі студентами в інший спосіб.

Про мову та владу:

Хто сказав, що цей акцент чи цей спосіб мислення є дослідженим? Якщо одне вважають дослідженим, лише тому що інше не досліджене. Ви розумієте, що не можливо думати про мову без врахування ідеології чи влади? Я захищав обов'язок учителів вчити досліджену модель, а також я захищав права дітей чи дорослих вчити панівну модель. Це необхідно для того, щоб стати демократичним і толерантним учителем. Потрібно також пояснити дітям чи дорослим, що їх спосіб говоріння є таким самим красивим, як і наш. По-друге, вони мають право говорити в такий спосіб. По-третє, їм потрібно вчити так званий панівний синтаксис з різних причин. Це означає, що чим більше пригноблені бідні люди опановують панівний синтаксис, тим більше вони можуть висловлювати свою думку у боротьбі з несправедливістю.

Останні хвилини життя:

Зараз мені майже 75 років. Іноді, коли я так говорю, я ніби слухаю Пауло Фрейре 40 років тому. Можливо, Ви б запитали мене: «Пауло, ти думаєш, що ти взагалі не змінився?». Ні, я дуже змінився, я змінююсь кожного дня, але у процесі змін я тим не менше не змінив центральний стержень моєї думки. Розуміння моєї присутності в реальності. Наприклад, як я можу змінити знання чи досвід, які дозволяють розуміти мені, що я допитливий, я був допитливим хлопчиком, а зараз я допитливий старий чоловік. Це означає, що моя допитливість ніколи не зупиняється. Можливо, в останні хвилини свого життя я захочу дізнатись, що означає смерть.

Моє філософське переконання полягає в тому, що ми не прийшли сприймати світ таким, яким він є. Ми прийшли у світ, щоб переробити його. Ми повинні змінити його.

Отож, український переклад, як ми сподіваємося, стане корисним для науковців і педагогів нашої країни. Розглянемо детальніше вищезгадані аспекти. Перш за все, Фрейре завжди наголошував на професійних та етичних якостях учителів, зокрема для того, щоб навчати учнів, потрібна допитливість. «Допитливість, – як стверджував відомий педагог, – це те, що примушує мене

ставити запитання, пізнавати, діяти, знов запитувати, визнавати» [1, с. 83]. Так, учитель повинен стимулювати учнів до запитань, адже у такий спосіб вони мають змогу поглибити свої знання та стати учасниками діалогічного мовлення. Сам Фрейре підкреслює, що допитливість допомогла йому досягнути таких результатів у його науково-практичній діяльності.

Не менш важливою чеснотою Фрейре вважає і толерантність. Він стверджує, що учитель має толерантно ставитись до поглядів учнів, навіть якщо вони відрізняються від його власних [3, с. 15-16]. У цьому контексті розуміємо, що вчителі, які мають упереджене ставлення до учнів, не можуть бути толерантними, адже не відповідають вимогам етики та демократії. Втім, прояв терпіння у спробі зрозуміти їх соціальне становище, культуру, расові відмінності є неоціненним кроком у поширенні толерантності. Крім того, Пауло Фрейре був толерантним, тому легко контактував з великою кількістю людей та виконував різноманітні роботи з ними.

Як дізнаємося з відеозапису, Пауло Фрейре імponує те, що його вважають спеціалістом у ліквідації неписьменності. Програму поширення письменності він розпочав ще у Бразилії, коли був керівником втілення таких програм у Русі за народну культуру та згодом після військового перевороту продовжив у різних країнах (Чилі, африканські країни, тощо). Після повернення у Бразилію, Фрейре багато досягнув у подоланні неписьменності, перебуваючи на посаді секретаря освіти муніципалітету міста Сан-Пауло.

Критичний спосіб мислення, на думку Пауло Фрейре, є невід'ємною частиною навчального процесу. Завдяки такому мисленню люди мають змогу проаналізувати ситуацію в суспільстві та почати трансформувати певні моменти. Не можемо не наголосити на важливості критичного мислення у діалозі.

Підкреслимо, що П. Фрейре був борцем проти несправедливості та пригноблення. Саме тому він апелював до пригноблених, щоб ті вивчали також мову панівного класу для того, щоб уміти захистити свої права. Люди повинні зрозуміти свій стан пригнобленості, навчитися критично мислити та намагатися висловлювати свою позицію.

Таким чином, педагогічні та національні ідеї є важливими у творчості П. Фрейре. Переклад відеозапису бразильського освітянина розкриває тонкощі його поглядів щодо письменності, критичного мислення, а також толерантності та допитливості, які слід застосовувати в освітніх системах різних країн.

Список використаних джерел:

1. Фрейре Пауло. Педагогіка свободи: етика, демократія і громадянська мужність / Пауло Фрейре; [пер. з англ. О. Дем'янчук]. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2004. – 122 с.
2. Freire P. «An incredible conversation». – Mode of access: <https://philosophyofeducation.wordpress.com/2013/10/06/paulo-freire-an-incredible-conversation/> date of access: 20.09.2017.
3. Freire P. Reading the World and Reading the Word // Language Arts. – Vol. 62. – № 1. – 1985. – P. 15-21.